

**DIVERSITATEA DIALOGULUI DINTRE OCCIDENT ȘI ORIENT,
PERSPECTIVE ȘI TENDINȚE ÎN ACTUALUL CONTEXT
GEPOLITIC**

**DIVERSITY OF DIALOGUE BETWEEN THE WEST AND THE
EAST - PERSPECTIVES AND TENDENCIES IN THE CURRENT
GEPOLITICAL CONTEXT**

*General (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU**

Rezumat: Diversitatea dialogului dintre occident și orient este și va continua să fie, în actualul context geopolitic, singura cale în găsirea soluțiilor pentru o convețuire pașnică între civilizațiile de pe această planetă.

Articolul de față arată care sunt tendințele ce se manifestă în acest sens și care ar fi soluțiile pe care le întrevăd unii autori în depășirea situațiilor conflictuale actuale.

Cuvinte-cheie: context geopolitic; dialog; forme de guvernare; meritocrație; domnia legii; politici publice.

Abstract: The diversity of dialogue between the West and the East has been and is still going to be, in the current geopolitical context, the only way of finding solutions for a peaceful common existence of all the civilizations on this planet. The present paper shows the tendencies manifested in this sense nowadays and the possible solutions that some authors see in surpassing the situations generating current conflicts.

Keywords: geopolitical context; dialogue; types of governing; meritocracy; rule of law; public policies.

Introducere

Importanța dialogului și buna funcționare a societăților moderne este subliniată de o mulțime de ideologi, psihologi, oameni de știință în domeniu.

Desigur considerațiile unui autor ne creează frisoane când caracterizează societatea contemporană. „Omenirea își trăiește ultimele clipe ale unui sistem

* Prof. univ. dr., Universitatea Bioterra, email: rector@bioterra.ro.

obosit, perimat și inadaptat secolului XXI. Societatea a atins un punct critic, de la care societatea nu mai poate evolua și doar involua."¹

Soluția dată de autorul respectiv ar fi: „Schimbarea sistemului în care trăim și instalarea meritocrației.”

Alvin Toffler prezicea intrarea umanității în epoca celui de-al patrulea val, însă se caută răspunsuri la întrebările:

- Către ce anume se îndreaptă societatea și civilizația umană?
- Cum vor arăta viitorul și căile de urmat; cea suedeză sau cea germană?
- Schimbările în domeniile: formele de guvernare; rolul indivizilor; purtarea războaielor; formele religiilor; desfășurarea afacerilor; externalizarea serviciilor, a producției și toate în noul context geopolitic actual mult schimbat.

Era informației a determinat globalizarea producției, dar a crescut infrafracționalitatea, dezordinea socială, declinul relațiilor de rudenie, rata divorțurilor, a împușinat nașterile și căsătoriile, a scăzut încrederea în oameni și mai ales în instituțiile reprezentative ale statului.

*„Legăturile între oameni sunt pe o durată mai mică, mai puțin intense și în grupuri mici.”*²

Este adevărat că ordinea socială tinde să se refacă încet, mai ales în unele state unde dialogul este prezent între oameni, instituții și state.

Trecerea la societatea informatizată a dislocat normele sociale, dar asemenea societate modernă trebuie să le și producă, însă nu se constată același progres și în evoluția morală și socială, astfel democrațiile liberale contemporane pot deveni victimele individualismului excesiv, iar toleranța o virtute socială.

*„Făurirea unei domnii a legii este una dintre cele mai importante scopuri ale civilizației occidentale însă este necesar un set de valori culturale comune.”*³

Se impun și reguli noi, limite, dialogul să devină un lucru firesc, normal, concomitent cu creșterea rolului elitelor, a asociațiilor politice, civile, preconizări comune pentru ordine, respectarea normelor de conduită în societate.

Din nefericire familia a suferit transformări radicale, SUA și UE fiind fruntașe la divorțuri, copii nelegitimi, concubinaj etc.

Individualismul excesiv a determinat efecte negative asupra democrației, cu șanse puține la coeziunea socială, la care se adaugă sărăcia, inegalitatea, politici de guvernare greșite, schimbările culturale mari și unele negative, laicizarea societății, restrângerea familiilor mai ales în SUA și UE.

¹ Primo Laurențiu, *Meritocrația*, Editura Antet, București, 2009 (interzisă în 2010), p. 4

² Francis Fukuyama, *Marea Ruptură și refacerea ordinii sociale*, Editura Humanitas, București, 2011, p. 3

³ Idem pct. 2, p. 20.

Autoritatea familiei, a adulților a scăzut mult precum și eficiența justiției a forțelor de ordine și a altor instituții ale statului occidental.

A se observa uimitorul succes al culturii asiatice prin autoritatea familiei, a grupului, a colectivului de muncă sau prin educație și mai ales a forțelor de ordine publică.

Concluzia autorului este că „*Ordinea socială trebuie refăcută și prin politici publice precum: educația, forțele de ordine publică, alte instituții precum religia, locul de muncă, mass-media etc.*”⁴

Un rol foarte important în formarea capitalului social, al coeziunii umane pozitive îl joacă elitele statelor, așa cum s-a demonstrat de-a lungul istoriei lumii, însă acești lideri, moderați în general, din toată lumea, nu s-au angajat în aceste dispute, de multe ori preferând anonimatul.

Apreciem că dialogul dintre Occident și Orient trebuie analizat și din perspectiva contextului geopolitic actual, pe lângă problemele interne sociale, politice, economice etc. din statele respective.

Globalizarea a modificat lumea, a dezvoltat un nou tip de relații sociale, între societate și individ, discutându-se de noi valori: egalitatea de șanse, justiție socială, multiculturalism, toleranță etc.

De aceea se apreciază importanța „*identificării politicianilor, elitelor care să-și asume acest nou tip de inginerie socială.*”⁵

Modelul social european presupune: un stat dezvoltat și intervenționist; protecție socială robustă; îngrădirea inegalităților economice, sociale etc., iar competitivitatea pe piețele globale este esențială pentru viitorul UE.

Anthony Giddens menționează mai multe tipuri de modele sociale: cel nordic caracterizat cu un grad ridicat de impozitare, dar cu mari oportunități de angajare; cel Conservator (Germania, Franța, Italia) caracterizat prin contribuția salariaților, cel Liberal (anglo-saxon); Mediteranean și Postcomunist.⁶

Fiecare din modelele de mai sus prezintă avantaje și dezavantaje:

Se apreciază că „*UE ar fi cea mai bună dintre lumi, dacă ar avea:*

- *gradul de utilizare a informaticii și comunicațiilor din Finlanda;*
- *productivitatea industrială a Germaniei;*
- *nivelul de egalitate din Suedia;*
- *gradul danez de ocupare al forței de muncă;*
- *creșterea economică a Irlandei;*
- *gastronomia italiană, udată cu vin unguresc;*

⁴ Idem pct. 2, p. 313.

⁵ Anthony Giddens, *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007, p. 11.

⁶ Idem pct. 5, p. 57.

- sistemul sanitar din Franța;
- PIB-ul pe cap de locuitor al Luxemburgului;
- nivelul de educație al norvegienilor (deși nu sunt încă în UE);
- spiritul cosmopolit al britanicilor;
- clima din Cipru.”⁷

Autorul citat consideră că UE ar fi „cel mai reușit și original experiment de construcție politică instituțională de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial”⁸, însă schimbările ce caracterizează conceptul geopolitic afectează și această construcție nouă politică.

George Friedman crede că „Rusia ca căuta să revină la ceea ce a fost odinioară, deci la vechile frontiere ale URSS și Rusiei țariste” și că „Rusia este acum mult mai puternică decât era cu zece ani în urmă, iar UE traversează o perioadă de tensiuni interne, Germania își reconsideră poziția, SUA joacă un joc incert și complex, deci nu mă aștept nici ca această regiune să devină una a păcii veșnice.”⁹

Același autor consideră că „România tânjea să devină stat în UE pur și simplu pentru că a fi doar român era un pericol prea mare.”¹⁰

De fapt este mai actuală ca oricând aprecierea lui Samuel Huntington: „cele mai periculoase conflicte vor fi la frontiera marilor configurații culturale (civilizații) după cum se împarte lumea de astăzi.”

Alexandr Dughin, ideologul partidului „Rusia Unită”, un apropiat al „țarului Putin”, în nenumăratele sale scrieri precum: „Geopolitica vol. I și vol. II”; „Teoria lumii multipolare”; „A patra teoria politică”; „Rusia și ideile politice ale secolului XXI” etc., aprecia că Rusia are nevoie de două expansiuni pentru a deveni mare putere geopolitică: spre mările reci și spre mările calde – acum controlate de SUA și Marea Britanie.

Autorul mai evidențiază că: Rusia actuală nu are un stat, o istorie, cu hotare întâmplătoare, cu orientări culturale tulburi, cu un regim politic instabil, structuri economice dezorganizate, o hartă etnică eterogenă, structuri geopolitice formate prin inerție, deci Federația Rusă succesoare ar trebui să-și afirme pretențiile mondiale și nu o putere regională, precum și avertismentul că „Federația Rusă nu reprezintă statul rus integral”.¹¹

⁷ Idem pct. 5, p. 308.

⁸ Idem pct. 5, p. 308.

⁹ George Friedman, *Ținuturi de frontieră*, Editura Rao, București, 2013, p. 21.

¹⁰ Idem pct. 8, p. 42.

¹¹ Alexandr Dughin, *Bazele Geopoliticii*, Editura Euroasiatica.ro, București, 2011, p.397.

Așadar statutul de „*putere regională impus astăzi Rusiei de către Occident este sinonim cu sinuciderea poporului rus.*”¹²

Rezultă „*implicit împărțirea lumii*”¹³, *crearea axei Berlin – Moscova pentru zădărnicierea organizării în Europa de Est a cordonului sanitar și a luptei împotriva rușilor.*”¹⁴

Miza geopolitică a Rusiei este aceeași, realizarea statului continental cu instrumentele: Străinătatea apropiată, adică rușii din zona de centură; Comunitatea Economică Euroasiatică ca instrument de expansiune, format din șase republici; Organizația Tratatului de Securitate Colectivă formată din șapte membri; Rețelele de oleoducte și gazoducte, arma energetică a Rusiei.

Acestea, dar și poziția fermă a Rusiei față de Ucraina „*care reprezintă o lovitură monstruoasă asupra securității Rusiei și inadmisibilă*”¹⁵, precum și ocuparea Crimeii și intenția de a ocupa partea de Est și Sud a Ucrainei, a creat un climat inadmisibil în zonă, cu implicații profunde asupra păcii din Europa și Asia.

Dughin menționa, la publicarea cărții sale „*Geopolitica*” din anul 1990 că este destinată rușilor care își pierduseră idealul național din cauza confuziei create după destrămarea URSS și a expansiunii Vestului.

În acest context geopolitic complicat, renumitul politolog german Hardy F. Schloer,¹⁶ aprecia în luna mai a anului curent că, Rusia va încerca să anexeze o parte din Republica Moldova, Sudul Ucrainei, Odessa și întreaga zonă de la gurile Dunării, iar aderarea țărilor din Europa de Est la UE a fost o mare greșeală; aceste state din regiune ar trebui să se concentreze pe producția alimentară, adevărata valoare a regiunii.

Contextul de mai sus amintit, precum și migrația refugiaților din Orientul Mijlociu și nordul Africii determină crearea unei situații deosebite față de UE, complet nepregătită să facă față acestui val de refugiați, deși de foarte mult timp specialiștii în domeniu au atras atenția asupra acestui pericol, pe de o parte, de sprijin umanitar dar și a posibilității excelente de infiltrare a teroriștilor islamici în UE.

Marele futurolog în domeniu, James Canton, a atras atenția în lucrarea „*Provocările viitorului*” că principalele tendințe vor reconfigura lumea în următorii ani: 5, 10, 20 ani. Nimic nu va mai fi la fel.¹⁷

¹² Idem pct. 10, p. 132.

¹³ Idem pct. 10, p. 143.

¹⁴ Idem pct. 10, p.149.

¹⁵ Idem pct. 10, p. 253.

¹⁶ Hardz F. Schloer, director general executiv, fondatorul grupului de consultanță Schloer Consulting Group, 2015.

¹⁷ James Canton, *Provocările viitorului*, Editura Polirom, București, 2010, p. 13.

Noul context geopolitic, lupta aprigă pentru resurse strategice: apă, hrană și energie, precum și concluziile experților din Centrul pentru Studiul Rezilienței de la Stockholm care au apreciat că trei din cele nouă praguri de echilibru ale ecosistemului planetar au fost depășite, impun de urgență un nou stil de guvernare, un consens pentru o guvernare coexistențială, o nouă conștiință planetară, deoarece s-a ajuns la falimentarea naturii și a pragurilor critice.

În concluzie apreciem că diversitatea și necesitatea dialogului în actualele contexte geopolitice, trebuie valorificat până nu va fi prea târziu și că „*fericirea pe credit din societatea îndatorării*”¹⁸ nu este o soluție de viitor, deci politicienii, elitele statelor trebuie să intervină de îndată.

Drama, criza identitară indusă de migrație este un semnal de alarmă suficient de puternic încât să afirmăm că „*suntem în ceasul al doisprezecelea*”.

BIBLIOGRAFIE

- DUGHIN G. Alexandr, *Bazele Geopolitici*, Editura Eurasiatică.ro, București, 2011.
- GIDDENS Antony, *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007.
- Colectiv, *Conversiunea sistemelor. Pustiul postmodern și deformările lumii*, Editura Mica Valahie, București, 2014.
- FUKUYAMA Francis, *Marea ruptură. Natura umană și refacerea ordinii sociale*, Editura Humanitas, București, 2011.
- FRIEDMAN George, *Ținuturi de frontieră*, Editura Rao, București, 2013.
- CANTON James, *Provocările viitorului*, Editura Polirom, București, 2010.
- PRIMO Laurențiu, *Meritocrația*, Editura Antet, București, 2009 („interzisă” în 2010).

¹⁸ Colectiv, *Conversiunea sistemelor. Pustiul postmodern și deformările lumii*, Editura Mica Valahie, București, 2014, p. 37.